مسئوولیت متن و شکل بدوش نویسندهٔ مضمون میباشد، عقیدهٔ نویسنده لزوماً نظر افغان جرمن آنلاین نمی باشد.

پوهندوی آصف بهاند ۲۰۱۸/۰۸/۲۷

په علمي او مدرنه بنه

د افغانستان د نوي نسل روزنه

د وخت اړتیا ده

د هغو خلکو او قوم تباهي ډیره نږدې ده چې
له سواد، کتاب، مطالعې، تعلیم، ښونځي
او پوهنځي نه ځان لرې ساتي!

****

په اوسني عصر کې، په نوې او علمي
بڼه، د نوې تکنالوژۍ په دایره کې،
د نوي نسل روزنه یوه اړتیا ده.

د ۲۰۱۸ کال د جولای پر یویشتمه نېټه، د افغانستان د ملي تحریک ګوند په بلنه، د «افغانستان نن او سبا» تر سرلیک لاندې یو علمي سیمینار جوړ شوی و. لاندې مقاله مې د همدې سیمینار له پاره لیکلې وه او په یاد سیمینار کې مې په لنډ ډول واوروله.

پر افغانستان باندې د جګړې سونامي نه رازیږیدلې ګڼې نورې سونامي ګانې راغلې او زموږ ټولنه او خلک یې له هره اړخه ځپلي دي. زموږ د ټولنې او هېواد د ټولو برخو بنسټونه یې ویجاړ کړي، په تیره ښوونه او روزنه چې پایله یې زموږ د هېواد د ځلورو نسلونو بې سواده یا کم سواده پاتې کېدل دي؛ خو له دې ټولو نا خوالو سره، سره زموږ نوی نسل د زدکړو لېوال و او دی او هر کله او هر چیرې چې ډېر لږ امکانات هم ورته برابر شوي دي، له هغو نه په استفادې سره یې، پر ځان هر رنګ زحمتونه ګاللي دي او د نوي عصر نویو زدکړو ته یې د خپل ټېټر او ذهن کتاب پرانستی دی او زدکړې یې کړې دي.

ما ځو ځلې په ټینګار سره ویلي دي:

د هغو خلکو او قوم تباهي ډېره نږدې ده چې له سواد، کتاب، مطالعې، تعلیم، ښونځي او پوهنځي نه ځان لرې ساتي!

که په یوه ټولنه کې زدکړې لږ او د ګوتو په شمېر وي یا هیڅ نه وي، هغه ټولنه او هغه خلک هره ورځ لا هر ساعت له لسګونو ستونزو سره په عملي ډول لاس ګریوان وي. دلته به یې یو ژوندی مثال وړاندې کړم:

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکاری ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de
یادونه: دلیکنې د لیکنیزې بڼې پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هیله من یو خپله لیکنه له رالیږلو مخکې په خیر و لولئ

د ۲۰۱۷ عیسوي کال د فبرورۍ په دریمه نیټه په میډیا کې له پکتیکا څخه د هغي یوازینۍ متخصصې ډاکترۍ د بیرته وتلو خبر خپور شو چې د هغې سیمې د نیم میلیون وګړو له پاره یې د «ایک انار، سو بیمار» په ډول کار کاوه، دا چې د خلکو دې خدمتګارۍ، په پکتیکا کې خپله دنده د کومو دلایلو او ستونزو له مخې ودرلوله او یا بیرته ورځې که نه ورځې، زه نه پرې غږیږم، دلته اصلي پوښتنه دا ده چې، په داسې یوه سیمه کې چې نیم میلیون وګړي په کې ژوند کوي، ولې په دې نیم میلیون وګړو کې یوه ډاکتره نه شته، سم ښونځي نه شته، یوه ښځینه ښوونکې نه شته او ولې دا سیمه او د دې سیمې خلک له تعلیم سره داسې مرور دي، دلایل به یې کوم وي؟

سره له دې چې په لسګونو ځلې نه، په سلګونو ځلې هم نه، بلکې په زرګونو ځلې د مطالعې، زدکړو او تعلیم مهم والی په نظري او عملي ډول ثابت شوی دی، خو زموږ ځینې هیواد وال بیا هم خپلې لوڼې او زامن ښوونځي ته له تګ نه منع کوي.

ما (آصف بهاند) پاسنیو ستونزو ته په پام سره، د ۲۰۱۶ کال په پنځمه میاشت کې د «چیرې چې ښوونکی نه وي» تر سر لیک لاندې یوه مقاله ولیکله او په تاند او افغان جرمن آنلاین کې د یادې میاشتې په دیارلسمې نیټې خپره کړه. په دې مقاله کې د همدې میرمنې یادونه هم شوې ده او ځینو نورو تعلیمي ستونزو او د زدکړو او ښوونځي پر ارزښت او مهم والي هم خبرې شوې دي.

په ټوله نړۍ کې دا یوه متل شوې خبره ده چې: چیرې چې ښونکی وي، هلته ډیوې وي، هلته رڼا وي او چیرې چې ښونکی نه وي، هلته نه ډیوې وي او نه د رڼا څرک.

دا ښه په یاد ولرئ: تر څو نوی نسل په سمه توګه و نه روزل شي، هیڅکله د سمون تمه و نه کړئ. د نوي نسل له روزلو پرته به تل له ستونزو او بدمرغیو سره لاس ګریوان اوسئ!

د نــوي نسل د روزلو له پاره هــر پل چې اوچــتیږي، زه یـې داسې انګیرم چې د نـوي ژوند د کلا پر دیواله یوه نــوې او زریـنه خښته ایښودل کیږي.

زه په دې عقیده یم چې د نوي نسل سمه روزنه، د ژوند نیالګي ته اوبه ورکول دي. که نوی نسل په علمي ډول، د اوسنی زماني له غوښتنو سره سم و نه روزل شي، د ژوند چینه او د راتلونکي نسل ونه مو وچه وګڼئ!

اوس چې زموږ د هیواد ډیره سلنه وګړي د سواد له نعمت نه محروم دي، د هغوی د سواد زدکړه هم مهمه مسآله ده. د سواد زدکړې مسأله په هره ټولنه کې د پرمختګ یو بستیز شرط ګڼل کیږي. د نوي نسل روزل د سواد له زدکړې پیل کیږي، بیا ښونځی، ورپسې د مطالعې نهضت پیاوړي کیدو او مطالعه په یوه منلي دود باندې بدلول دي.

په ژوند کې د بریالیتوب یو راز، بینا او رڼې سترګې دي. کله چې سواد نه وي، سترګې ړندې وي په هره ټولنه کې سواد او د سواد له لارې تر لاسه شوې پوهه، د هغه ځراغ حیثیت لري چې هر انسان کولای شي د ژوند تیاره لار پرې روښانه کړي او پرته له ستونزو په رڼو سترګو د ژوند پر لاره په استوار ډول قدم کیږدي.

که یې د فورمول په ډول په نظر کې ونیسو، بیسوادي د ټولو ستونزو مور ده. کله چې سواد نه وي، مطالعه، پوهه او علم نه وي او کله چې پوهه نه وي د هغې ټولنې وګړي به تل له داسې ستونزو سره مخ وي، لکه اوس چې زموږ ټولنه او خلک عملاً ور سره لاس ګریوان دي.

زه ټوپکوال وژونکی او قاتل قهرمان نه ګڼم، زما له پاره قهرمان هغه څوک دی د سواد، پوې او نوي نسل په روزلو کې عملي کار کوي، زما قهرمانان هغه څوک دي چې د راکټونو په ځای کتابونه ویشي.

د نوي نسل د روزلو په سلسله کې ما په لومړي ګام کې د کوچنیانو ادبیاتو ته د ارینې پاملرنې په خاطر لومړی یو کتاب(د کوچنیانو ادبیات، ۱۳۶۶ کال چاپ) او ورپسې مې د مهاجرت په چاپیریال کې «د کوچنیانو ادبیات، تاریخي پس منظر او اوسنی حالت» تر نامه لاندې ګڼ شمیر مقالي لیکلي دي، چې اوس «د کوچنیانو ادبیات، تاریخي پس منظر، اوسنی حالت، دویم ټوک» تر سرلیک لاندې په آنلاین بنه تر لاسه کیدای شي.

د هغو تر څنګه مې، بیا هم د نوي نسل د روزلو په پار د مطالعې د عامیدو له پاره، د مطالعې د مهموالي، د مطالعې په برخه کې د شته ستونزو او د دې ستونزو د حلارو په باب ګڼې مقالې لیکلې دي، چې د ځینو سر لیکونه یې دا دي:

ـ زموږ تعلیمي نظام او د جهادي کتابونو لړۍ،

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de
یادونه: دلیکنې د لیکنیزې بڼې پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هیله من یو خپله لیکنه له رالیرلو مخکې په ځیر و لولـئ

ـ د افغانستان ښوونیز نظام جامعة الصالحات، اشرف المدارس یا د نوي نسل... ؟

ـ نوی نسل، مطالعه ستونزې او نوې هیلي،

ـ کتاب، مطالعه او زموږ دریځ (د کتاب د نړیوالي ورځې په مناسبت) ،

ـ څو بیسواده نسلونه او زموږ مسوولیت،

ـ د مطالعې دود او دوې وروستی مقالي،

ـ کتاب سوځونه ونه،

ـ څو مقالي، څو څپیړې او یو یاد داشت،

ـ مشرانو تاسي د توپک تخم کرلی ولي؟

ـ یو تصویر، زر خبرې (د مطالعې د پلویانو نوي ګامونه)،

ـ قلم، تویک او چکچکي،

ـ تعلیم، کتاب ویشنه، مطالعه او قلملار تولنه،

ـ «راتلونکی نسل ښاد کړئ » (د نوی نسل نوي روزنه)،

ـ چیرې چي ښوونکی نه وي،

د دغو یادو مقالو په ترڅ کي مي وخت په وخت ټینګار کړی دی چي د نوي نسل روزنه یو اړین کار دی او که نوی نسل و نه روزل شي، ممکنه نه ده چي د یوې ټولنې د پرمختګ، آبادی او ښیرازی بنسټ دی کیښودل شي او د دې هیلې د پوره کیدو بنسټ سواد زدکړه او منظمه مطالعه جوړي.

نن سبا لیدل کیږي چي زما او ما ته ورته د نورو فرهنګي دوستانو د هیلو غو ټی په غوړیدو دي او په دې ورستیو کي په لومړي ګام کي د کوچنیانو د ادبیاتو په بر خه کي د پامالرني وړ کارونه شوي دي.

په افغانستان کي د ورستیو څلورو لسیزو د ستونزو هر اړخ ته چي نظر واچول شي، د رامنځ ته کیدو عوامل او منفي پایلي یي موږ ته وایي چي د تعلیم نشتوالی د ټولو ستونزو د رامنځ ته کیدو مور او لامل ده. نو پر دی بنا د هر ډول تحلیل پایله دا وایي چي په افغانستان کي یو ژور تعلیمي بدلون ته اړتیا لیدل کیږي.

ډیری روڼ اندي په دې فکر دی چي څو په ټولنه او خلکو کي بنیادي فکري بدلون را منځ ته نه شي، په ټولنه او عیني عملي ژوند کي د مثبت بدلون تمه یو نا سم کار دی. په مثبت لوري د ژوند د خلکو د ژوند د هر اړخیز بدلون له پاره یوازینی لار تعلیم دی، د همدې دلیل له مخي باید په تعلیم او زدکړه باندې ډیر ټینګار وشي، که ډیر په ابتدایي بڼه هم وي.

له بده مرغه چي زموږ په ټولنه کي بي سوادي او د تعلیم ډیره ټیټه کچه عامه ده او پایله یي دا ده چي ټولنه او هیواد مو ورسته پاتي، د تمدن له کاروانه وروسته او په عیني ژوندانه کي له زرګونو ستونزو سره لاس ګریوان یو؛ خو د با تعلیمه او د زدکړو داسي بیلګي هم لرو چي د زدکړو، کارونو او لاسته راوړونو یادونه یي په ویاړ سره کولای شو. څو تنه د غوره بیلګو په توګه:

ـ استاد ډاکتر محمد تنها،

ـ ډاکتر وحید آرین،

ـ ثنا ساپی،

ـ مریم امرخیله،

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکاری ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de
یادونه: دلیکني د لیکنيزی بني پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هیله من یو خپله لیکنه له رالیرلو مخکي په ځیر و لولئ

ـ نجيبه ليمه،

ـ ويسا وروڼه،
ـ احمد ولي اڅکزی،

او...

ښکه چې ليدل شوي دي د نوي نسل د روزلو د انساني هيلي د پوره کيدو له پاره په عملي او نظري ډول يو شمير فرهنګيانو له اوږدې مودې را په دې خوا هلي ځلي پيل کړې دي او هر کله يې خپل نظريات د رسنيو، بيلابيلو مجالسو، لکچرونو مقالو او کتابونو د ليکلو له لارې د نورو تر غوږونو او سترګو پورې رسولي دي او زما هيله دا ده چې د نوي نسل د نوي او متمدني روزنې په موخه دا کار نور هم عام شي.

دا ښه په ياد ولرئ:
تر څو نوی نسل په سمه توګه و نه روزل
شي، هيڅکله د سمون تمه و نه کړئ. د نوي نسل
له روزلو پرته به تل له ستونزو او بدمرغيو سره لاس ګريوان اوسئ!

دا لړی پای نه لري!

افغان جرمن آنلاين په درنښت تاسو همکاری ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړيکه ټينګه کړئ maqalat@afghan-german.de
يادونه: دليکني د ليکنيزی ښې پازوالي د ليکوال په غاړه ده ، هيله من يو خپله ليکنه له راليږلو مخکي په ځير و لولـئ